

KAM ZMIZLI OBYVATELIA MESTA DUCHOV?

CAMILLA STEN

MESTO

CAMILLA STEN

MESTO

Preložila Jana Melichárková

IKAR

Camilla Sten

STADEN

Copyright © 2019 Camilla Sten

First published by Norstedts, Sweden.

Published by arrangement with Nordin Agency AB, Sweden.

Translation © 2020 by Jana Melichárková

Jacket design © Miroslav Sokcic

Jacket photo: Erik Söderlund, Depositphotos

Slovak edition ©2020 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-7138-8

*Anne,
ktorá verila v túto knihu dávno predtým,
než som sa odvážila ja sama.*

19. 8. 1959

V augustové predpoludnie bola ťaživá spara, až natolko, že vánok prúdiaci cez spustené okná s horúčavou v aute nič nezmohol. Albin si zložil šiltovku a hompálal rukou ponad dvere auta. Dával pozor, aby nezavadil o páliacu kapotu.

„Ako je to ešte ďaleko?“ znova sa spýtal Gustafa.

Gustaf len niečo zachrochtal. Albin to pochopil tak, že ak sa to chce dozvedieť, musí sa do mapy pozrieť sám. Už to urobil. V meste, do ktorého mierili, Albin nikdy predtým nebol – príliš malé na to, aby malo vlastnú nemocnicu či policajnú stanicu. Sotva väčšie ako dedina.

Silvertjärn. Kto kedy počul o Silvertjärne?

Práve sa chystal spýtať Gustafa, či tam bol, ale rozmyslel si to, skôr než otvoril ústa. Gustaf nepatril medzi zhovorčivých ani za tých najlepších okolností, to už Albin zistil. Pracovali spolu takmer dva roky a Albin z neho nikdy nedostal naraz viac než niekoľko slov.

Gustaf spomalil, pozrel na mapu medzi nimi, potom ostro zabočil doľava na štrkovú cestu, ktorú Albin medzi stromami sotva zazrel. Na sedadle ho heglo dopredu, takmer mu šiltovka vypadla z auta.

„Myslíš si, že tam niečo nájdeme?“ spýtal sa a prekva-pilo ho, keď Gustaf otvoril ústa a povedal:

„Nabetón.“

Povzbudený Albin pokračoval:

„No tak, znelo to ako dvaja blázni, ktorí sa oslopali. Ísť tam sotva stojí za tú šlamastiku.“

Cesta bola úzka a nerovná, Albin sa musel držať, aby neposkakoval po sedadle. Po oboch stranách auta sa týčili kmene stromov. To málo, čo videl z oblohy, bolo také modro spalujúce, až ho pichali oči. Zdalo sa, že cesta trvá polovicu večnosti.

Potom les zredol.

Mesto vyzeralo presne tak ako priemyselné mestečko, v ktorom Albin vyrástol. Určite sa tam nachádzala baňa alebo fabrika, v ktorej pracoval každucký chlap z okolia. Bolo to príjemné bezvýznamné miesto s malými domami vo vyrovnaných radoch, s riečkou, ktorá sa kľukatila po medzi ne, a s bielym kostolom, ktorý sa týčil nad strechami a leskol sa v augustovom slnku.

Gustaf zrazu zabrzdil, auto zastalo.

Albin sa naňho pozrel.

Partákovi sa na čele objavili hlboké vrásky. Z tváre mu sklúčene viseli nedbalo oholené líca.

„Počuješ?“ spýtal sa Albina.

Niečo v Gustafovom hlase donútilo Albina, aby zbystril sluch.

„Čo mám počuť?“ chcel vedieť. Vnímал len hrmotanie motora.

Zastali uprostred križovatky. Nebolo tam nič zvláštne. Vpravo od nich žltý dom s napoly zvädnutými kvetinami na schodisku, vľavo takmer rovnaký červený dom s bielymi rohmi.

„Nič,“ odvetil Gustaf. Naliehavý tón v jeho hlase spôsobil, že Albin pochopil, čo tým mieni.

Nieže ani on nič nepočul.

Práveže nič nepočul.

Všade panovalo úplné ticho.

V malom meste v lese v neskoré leto o pol piatej v stredu popoludní.

Prečo sa v záhradách nehrali deti? Prečo na schodoch na priedomí nesedeli mladé ženy so spotenými čelami, splasnutými kučermi a neovievali sa?

Albin sa poobzeral po úhľadných radoch domov, ktoré sa rozprestierali po stranách auta. Každý z nich pekny a dobre udržiavaný. Každý jeden so zatvorenými vchodovými dverami.

Nech sa pozrel kamkoľvek, nevidel živú dušu.

„Kde sú všetci?“ spýtal sa Gustafa.

Mesto nemohlo byť úplne opustené. Niekde museli byť.

Gustaf potriasol hlavou a znova dupol na plyn.

„Maj oči otvorené,“ prikázal.

Albin sťažka prehltoľ, cítil, ako ho začalo škriabať v krku. Hrdlo mal zrazu suché a napuchnuté. Vystrel sa na sedadle a šiltovku si nasadil pevnejšie na hlavu.

Ticho bolo rovnako ťaživé ako horúčava, keď sa valili po ceste. Pot sa mu perlil na šiji. Keď sa pred nimi odkrylo námestie, Albin pocítil, ako sa ním prehnala úlava. Ukázal na postavu uprostred námestia.

„Kukni, Gustaf! Tam je niekto.“

Možno mal Gustaf ostrejší zrak než on. Alebo počas mnohých dlhých rokov na polícii získal inštinkty, ktoré sa Albinovi nepodarilo rozvinúť. Pretože Gustaf zastavil auto hneď, ako dorazili k dlažbovým kockám na námestí, otvoril dvere a vystúpil.

Albin zostal sedieť a díval sa po častiach. Najprv si pomyslel:

Je to niekto veľmi vysoký.

Potom:

Nie, nie vysoký. Nieкто tam stojí a objíma pouličnú lampu. Akosi zvláštne.

Všetky kúsky skladačky nezapadli na miesto, pokiaľ cez otvorené okná nevníkol dovnútra zápach. Albin otvoril dvere a vypotácal sa z auta, aby mu uníkol, no vonku bol ešte silnejší. Sladký, prezretý a hnusný; mäso, ktoré počas dlhých záhalčivých hodín nerušene a nehatene hnílo a kvasilo na slnku.

Stĺp pouličnej lampy nikto neobjímal. Bolo to telo priviazané k nahrubo osekanému kolu. Dlhé strapaté vlasy mu viseli do tváre a zakrývali ju – malé milosrdenstvo –, no napuchnuté ruky aj nohy boli pokryté tučnými muchami. Povraz, ktorým bolo telo priviazané ku kolu, sa zarezal do mäkkého hubovitého tkaniva. Nohy boli dole čierne. Nešlo spoznať, či to spôsobil rozklad, alebo krv, ktorá stiekla a zrazila sa vo veľkých kalužiach okolo kola.

Albin neprešiel viac ako niekoľko krokov, zohol sa a na dlažbové kocky vyvrátil obed.

Keď sa vystrel, zbadal, že Gustaf je takmer pri tele. Stál od neho iba zopár metrov a díval sa.

Gustaf sa obrátil a pozrel na Albina, ktorý si utrel ústa a vystrel sa. V hlbokých vráskach, aké má bladhaund, okolo partákových úst sa miešala číra hrôza s hnušom.

„Čo sa tu, preboha, stalo?“ spýtal sa tónom, ktorý sa najviac podobal na prekvapenie.

Albin nemal poruke odpoveď. Nechal, nech sa toho ujme ticho prázdneho mesta.

No potom v mĺkvote zrazu niečo začul. Vzdialené a tlmené, ale nepochybné. Albin mal štyroch mladších súro-

dencov a vyrastal v byte, kde sa všetci piati delili o jednu izbu. Spoznal by to kdekoľvek.

„Čo do...“ zamrmlal Gustaf a obrátil zrak ku škole na opačnej strane námestia. Na prvom poschodí bolo otvorené okno.

*„Myslím si, že je to dieťa,“ odvetil Albin. „Dojča.“
Potom smrad znova prerazil a on opäť vracal.*

Opis projektu:

Mesto je dokumentárna séria o Silvertjärne, jedinom meste duchov vo Švédsku. Zamyšľáme nakrútiť šesťdielny dokument, ktorý doplníme blogom nielen o produkčných prácach, ale aj o tom, čo sme počas procesu zistili. Silvertjärn je priemyselné mestečko v strednom Norrlande, ktoré je od roku 1959 takmer nedotknuté. Vtedy za nejasných okolností zmizli všetci obyvatelia mesta, takmer deväťsto osôb.

<Kliknite sem a prečítajte si viac o histórii Silvertjärnu>

Iniciátorkou a producentkou je Alice Lindstedtová, jej stará matka v Silvertjärne vyrástla.

„Keď som bola malá, stará mama zvykla rozprávať o Silvertjärne a o zmiznutí. Keď sa to stalo, v meste už nebývala, ale jej rodičia a mladšia sestra boli medzi tými, ktorí sa stratili z povrchu zemskeho.“

História Silvertjärnu ma vždy fascinovala. Je tu kopa kúskov skladačky, zdá sa, že do seba nezapadajú. Ako môžu z jedného dňa na druhý zmiznúť všetci obyvatelia mesta bez stopy? Čo sa vlastne stalo? To je otázka, na ktorú sa pokúsime odpovedať.“

Najprv plánujeme začiatkom apríla stráviť šesť dní v Silvertjärne, aby sme mesto preskúmali a nakrútili skúšobné

zábery. Ako investor budete mať k dispozícii materiál, ktorý dovedy nasnímame, fotografie aj video. Preskúmame niekoľko teórií, ktoré sú späté so zmiznutím – všetko od toho, ako únik plynu spôsobil hromadnú psychózu a zmätok, až po pradávnu sámsku kľatbu.

<Kliknite sem a prečítajte si viac o teóriách týkajúcich sa Silvertjärnu>

Ak pôjde všetko podľa plánu, vráti sa tím do Silvertjärnu v auguste, aby sa dokument nakrútil v tom istom období roka, keď sa udialo samotné zmiznutie.

Čo ako investor získate?

- Okamžite budete mať k dispozícii materiál, ktorý nakrútime v apríli v Silvertjärne.
- Neobmedzený prístup k sociálnym médiám produkčného tímu.
- Pravidelnú aktualizáciu našich zistení prostredníctvom e-mailu.
- Možnosť pozrieť si prvú, dlhšiu verziu dokumentu, skôr než bude zostrihaná a uverejnená.
- Príležitosť navštíviť Silvertjärn s naším tímom v súvislosti s uverejnením série a blogu.

Rozpočet:

150 000 korún

Dosiahnutých:

33 450 korún

KLIKNITE SEM, ABY STE PRISPELI. STAŇTE SA SÚČASŤOU PROJEKTU!

Urobte si radosť a sledujte nás na sociálnych médiách!

Instagram: @dokumentarstaden

Facebook: Dokumentär Staden

(<http://www.facebook.com/dokumentar-staden>)

Twitter: @dokumentarstaden

#dokumentarstaden #silvertjarn

UTOROK

Teraz

Prebudí ma prenikavý praskot. Okamžite ma preberie z driemot do zmätenej bdlosti.

Keď sa vystriem a zažmurkám, vidím, ako sa Tone natiahne k rádiu a vypne ho. Praskot hneď prestane. Nahradí ho tlmené bzučanie motora a uzatvorené ticho auta.

„Čo to bolo?“ spýtam sa jej, zatiaľ čo si prstami prehrabnem vlasy.

„Rádio už niekoľko kilometrov štrajkuje,“ odvetí Tone. „Prešlo od starého roku na tanečnú muziku a potom sa začalo rušenie.“

„Musí to byť tou mŕtvou zónou,“ odvetím a cítim, ako sa mi od vzrušenia chveje žalúdok.

Vytiahnem z vrečka mobil a súčasne si všimnem, že je viac hodín, ako som si myslela.

„Stále mám pokrytie, ale slabé,“ informujem Tone. „Využijem príležitosť a poslednýkrát aktualizujem naše kanály, kým úplne stratíme kontakt.“

Vojdem na Instagram, urobím rýchlu snímku cesty, ktorá sa pred nami rozširuje a kúpe sa v zlatistom súmraku.

„Čo povieš na takéto titulky?“ spýtam sa Tone. „Blížime sa! Onedlho v mŕtvej zóne. Ozveme sa o päť dní, ak nás duchovia nedostanú...“

Tone sa uškríňa.

„Možno trochu prisilné,“ odvetí.

„Bude sa im to páčiť,“ nedám sa a nahrám príspevok. Postarám sa, aby sa objavil na Twitteri aj Facebooku, potom strčím telefón znova do vrecka.

„Naši fanúšikovia to majú radi,“ pokračujem. „Duchov, horory a sračky. To je naše najlepšie USP.“

„Naši fanúšikovia,“ zopakuje Tone. „Všetci jedenásti.“

Vyvrátim oči dohora. Nepopieram, že to zaboľelo. Je to priveľká pravda, o tom sa nedá žartovať.

Tone to nezbadá. Pohľadom sleduje cestu. Ideme po prázdnej anonymnej diaľnici bez zákrut či ohybov. Po oboch stranách nás obklopujú vysoké nepreniknuteľné ihličnany. Šikmo vľavo visí žiariace slnko zapadajúce na krvavej oblohe, ktoré zalieva nás i les.

„Čoskoro sme pri výjazde,“ oznámi Tone. „Blížime sa.“

„Chceš sa vymeniť?“ spýtam sa jej. „Neplánovala som zaspáť. Nevieť, čo sa to stalo.“

Tone sa krivo usmeje, zuby však neukáže.

„Ak si bola hore do štvrtej, aby si si to všetko prešla, nie div,“ odvetí a neodpovie na otázku, kto sa má chopiť volantú.

Neviem sa rozhodnúť, či to myslí ako výčitku, alebo nie.

„Nie,“ súhlasím. „Možno nie.“

Aj tak ma to prekvapí. Myslela som si, že to prenikavé horúčkovité vzrušenie, ktoré mi posledné noci nedalo spať, mi zabráni, aby som odpočívala v aute.

Pozriem do bočného zrkadla, vidím druhú bielu dodávku s Emmy a technikom, ktorá nás nasleduje. Maxovo modré volvo zazriem v karaváne ako posledné.

Búri sa mi v žalúdku napätie alebo nepokoj?

Prenikavé svetlo mi sfarbí biely pletený pulóver na ohnivočervený a vrhá na Toninu tvár ostrý profil. Je z tých, čo sú krajší zboku než spredu, so závideniahodnou zaostrenou líniou čeluste a s rovným patricijským nosom. Nikdy som ju nevidela namalovanú. Cítim sa hlúpo a prehnane márnivo. Dala som si urobiť trvalú, aby som vyzerala k svetlu, lesklé blond vlasy namiesto mojich prirodzených matných špinavosivých. Napriek tomu, že to stálo deväťsto korún, ktoré som nemala, a navyše v materiáli, ktorý budeme nasledujúcich päť dní nakrúcať, ma ani nebude vidieť.

Urobila som to kvôli sebe. Aby som sa upokojila. Fotiť musíme, na instagramový účet, facebookovú stranu, Twitter a blog. Poskytnúť našim nemnohým, no zato entuziastickým fanúšikom a investorom niečo, čo by udržalo ich záujem a nadšenie pri živote.

Po zdriemnutí mám v ústach hnusnú pachuť. V držiaku zbadám Tonin plastový pohár z benzínky a opýtam sa:

„Čo je v ňom?“

„Kola. Môžeš si vziať,“ odvetí Tone a skôr, než sa stihnem spýtať, dodá: „Zero.“

Vytiahnem teplý pohár a hltám vyprchané nealko. Nie je práve osviežujúce, ale som smädnejšia, než som si myslela.

„Tam,“ ozve sa zrazu Tone a pribrzdí.

Starý výjazd na GPS nie je. Objavili sme ho, až keď sme plánovali cestu. Vychádzali sme z volakedajších máp zo štyridsiatych a päťdesiatych rokov, preverili si to v archíve Trafikverket a pozreli si, kadiaľ vedú železničné koľajnice, keďže vlaky ešte jazdili do mesta dvakrát do týždňa. Max sa v mapách vyzná a zaručil sa, že cesta